

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meșină
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cho.
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

Uimitoarea carieră a lui Sun Bin - din cocină în panteonul militar chinez

Dr. Cosmin DARIESCU¹

Atunci când vine vorba de civilizația chineză milenară și de realizările ei în diverse domenii, mulți cititori vor aminti de tratatul „Arta războiului” scris de Sun Tzu^[1] (544 î.Chr-496 î.Chr). Acest tratat a exercitat o covârșitoare influență asupra științei militare atât din Orient și din Occident, fiind utilizat în prezent și ca o carte de conduită în afaceri^[2].

Foarte puțină lume a auzit totuși de o altă Artă a războiului scrisă de un alt mare strateg antic al Chinei, pe nume Sun Bin^[3] (mort prin 316 î.Chr). Și asta pe bună dreptate, deoarece, deși numele îi apărea în anumite izvoare istorice, specialiștii considerau că este una și aceeași persoană cu Sun Tzu. Această până în aprilie 1972, când într-un mormânt al unui conducător militar din anul 130 î.Chr., mormânt situat la Yinqueshan (Muntele Rânduncii de Argint) au fost descoperite ambele tratate înscrise pe baghete de bambus^[4]. În urma cercetărilor, din tratatul lui Sun Bin au fost recuperate cu certitudine doar șaisprezece capitole din cele 89 câte conținea inițial.

Cine a fost Sun Bin? Originar din statul Qi, Sun a fost considerat de unii un descendent al marelui strateg Sun Tzu^[5]. Încă din copilărie a fost elevul unui pustnic taoist pe nume Guiguzi. Acesta din urmă l-a inițiat nu doar în taina citirii oracolelor și în opera de perfecționare personală ci și în

detaliile artei militare. Pe lângă ascetul Guiguzi, învăța și Pang Juan, cel care avea să devină fratele de cruce al lui Sun Bin, deși în secret îl invidia pe acesta pentru talentul dovedit în asimilarea învățăturii.

Poate ca te vei întreba cititorule care era rostul învățăturilor militare în educația copiilor Sun Bin și Pang Juan? Cei doi se născuseră pe la jumătatea Epocii Statelor Combatante ((475 î.Chr-221 î.Chr), o perioadă de o violență extremă în istoria Chinei. În acel timp, teritoriul actual al Chinei era împărțit între mai multe regate independente care căutau să se anihileze reciproc prin bătălii neîncetate și tot mai mari și prin tactici militare care creșteau exponențial în brutalitate și sofisticare. Astfel, în perioada copilăriei

¹ Lector universitar la Facultatea de Drept, Iași, 4 iulie 2021. Articol apărut în Bumerang

celor doi, bătăliile în care piereau optzeci de mii de oameni erau frecvente^[6]. În urma acestor războaie neîncetate, din multitudinea regatelor războinice s-au detașat șapte puteri: regatele Qin, Chu, Qi, Yan, Han, Wei și Zhao^[7]. Așadar, în acea vreme, războiul era un mod de viață.

La un moment dat, Pang Juan, considerând că a învățat destul și dorind să devină cel mai bun expert militar al timpului și-a părăsit maestrul și s-a angajat ca general în serviciul regatului Wei. Acolo și-a dobândit cu timpul renumele unui strateg mereu victorios. În schimb, Sun Bin și-a continuat ucenicia pe lângă Guiguzi. Bătrânul maestru i-a dezvăluit lui Sun Bin că el deținea unica copie a lucrării lui Sun Tzu, considerată pierdută în epocă. Pentru că Sun Bin nu era atât de măcinat de ambiție precum Pang Juan, maestrul a considerat că acesta era vrednic să învețe stratagemele lui Sun Tzu care i-ar fi permis oricărui mare general să fie mereu victorios. Se spune că Sun Bin ar fi învățat pe de rost întregul tratat al lui Sun Tzu în trei zile.

La un moment dat, Pang Juan l-a chemat pe Sun Bin să-și aplice cunoștințele dobândite în serviciul regatului Wei. Sun Bin și-a luat rămas bun de la maestrul Guiguzi care l-a avertizat că va cunoaște gloria într-o zi dar nu în serviciul regatului Wei ci în serviciul patriei natale (regatul Qi) ^[8].

De unde să fi știut bietul Sun Bin ce mare suferință avea să-i aducă această plecare? Căci fratele lui de cruce Pang Juan nu renunțase la ambiția de a deveni cel mai mare general al epocii. În acest scop, Pang Juan trebuia să-l împiedice pe Sun Bin să se afirme și să-i fure învățătura secretă. Și toate acestea în pofida profeției pe care maestrul Guiguzi i-o făcuse, cândva: *„Pang, în ciuda ambiției tale copleșitoare, trebuie să îi fii mereu loial lui Sun, altfel îți vei găsi sfârșitul sub o mie de săgeți!”*.

Nici bine nu s-a instalat Sun în regatul Wei, că prin uneltirile fratelui său de cruce, a fost acuzat de regele din Wei de trădare și a fost condamnat la moarte. Pang Juan a intervenit pe lângă rege cerând salvarea vieții prietenului său. Regele s-a înduplecat și la sugestia lui Pang Juan a hotărât să-i aplice trădătorului crunta pedeapsă numită „Bin” în limba chineză. În ce consta aceasta? Lui Sun i s-a tatuat pe o parte a feței cuvântul „Trădător” și i-au fost mutilați genunchii prin extirparea osului rotulei, fiind transformat într-un invalid. De la această pedeapsă Sun și-a căpătat porecla de BIN.

Cine credeți că i-a sărit în ajutor? Cine socotiți că l-a îngrijit în acest ceas de cumpănă? Ei bine, Pang Juan nu și-a lăsat fratele la greu! L-a luat sub protecția sa pe nefericit, dar i-a cerut în schimb să aștearnă în scris învățăturile militare secrete pe care le primise de la maestrul Guiguzi. Și așa a început Sun Bin să redacteze prima versiune a „Artei războiului”.

Atunci când un servitor bătrân al lui Pang Juan i-a dezvăluit lui Sun Bin că stăpânul Pang dorea să-l asasineze, imediat ce termina de scris tratatul de artă militară, Sun Bin s-a prefăcut nebun și a dat foc manuscrisului...Dar nu i-a fost ușor să-l convingă pe Pang Juan că și-a pierdut mințile! Acesta fiind și el șiret, pentru a verifica alienarea lui Sun, l-a închis pe acesta în cocină și acolo l-a ținut mult timp alături de porci fără să-i dea să mănânce sau să bea...Doar când a văzut ce vesel era Sun în compania prietenilor rozalii și grohăitori și când a văzut cu ochii lui cum Sun refuza mâncarea proaspătă pentru a consuma excrementele porcești laudându-le ca pe cele mai alese bucate, Pang l-a considerat iremediabil pierdut. Drept aceea, la intervenția unor ambasadori din statul Qi, l-a eliberat pe nefericitul Sun care a fost repatriat în regatul natal. Legenda ne mai spune că salvarea lui Sun Bin în aceste momente dificile a stat în mâinile unei femei: soția servitorului milos al lui Pang Juan. Știind cât de mult ținea soțul ei la amărâțul schilod din cocină, condamnat la moarte prin înfometare, ea a născocit bile din orez cleios pe care le înmuia în suc de afine, până când se colorau. Apoi, soțul i le arunca lui Sun Bin pe podeaua cocinii... În semiobscuritate, aceste bile semănau cu dejecțiile porcești.

Oameni de seamă ai regatului Qi l-au luat sub protecția lor pe Sun Bin. Astfel, generalul Tian Jin s-a ocupat de îngrijirea lui. Sun Bin și-a răsplătit binefăcătorul printr-o stratagemă ce l-a ajutat să câștige un prestigios trofeu hipic al epocii într-o întrecere contra cailor regelui din Qi. Acest campionat avea un format fix. În total erau trei curse, în care alergau trei cai diferiți aparținând aceluiași concurent. Caii care concureau erau împărțiți în trei categorii: cel mai bun cal (cel mai iute), cai de viteză medie și cai lenți. Fiecare cursă era dedicată unei categorii de cai. Trofeul revenea celui concurent ai cărui cai învingeau în două din cele trei alergări^[9]. Planul lui Tian Jin era convențional. Caii pe care îi pregătise pentru cele trei curse erau pe potriva cailor pe care regele din Qi îi introducea. Dacă în cursă alerga cel mai bun cal al regelui, Tian Jin ar fi trimis cel mai bun cal al lui etc. Dar Sun Bin, după ce a ascultat planul protectorului său l-a întrebat: *„Ce-ar fi dacă împotriva celui mai rapid cal al regelui, ți-ai trimite cel mai*

lent cal al tău, contra calului de viteză medie al regelui, cel mai iute cal al tău, iar pentru a-l întrece pe calul cel mai lent al regelui și-ai trimite calul mijlocăș?”^[10] Lui Tian Jin i-a plăcut ideea, a pus-o în practică și a câștigat trofeul. Această idee a rămas în istoria gândirii strategice chineze drept „Stratagama cursei de cai a lui Tian Jin” (Într-o competiție, concurentul care își sacrifică întâi elementul cel mai slab, obține avantajul).

Încântat de stratagama lui Sun Bin, regele din Qi a hotărât să-i valorifice talentul pentru binele regatului și l-a numit pe strategul infirm drept consilier militar al generalului Tian Jin. Inițial, regele i-a oferit lui Sun Bin postul de comandant general al armatei regatului, dar Sun a refuzat, arătându-i regelui că un comandant olog, purtat într-o caretă, ar fi avut un efect deprimant asupra armatei spre deosebire de imaginea unui general călare impunător (cum era Tai Jin). Istoria a confirmat inspirația regelui statului Qi atunci când a făcut această numire. Sun Bin și-a dovedit adevărata dimensiune a geniului militar câștigând două victorii care au rămas înscrise în analele chineze.

În 354 î.Chr, statul Wei a atacat regatul Zhao. Pang Juan, invidiosul frate de cruce al lui Sun Bin, aflat în fruntea armatei de elită a regatului Wei, asedia Handan, pe vremea aceea cetatea de scaun a statului Zhao. Regele din Zhao a cerut ajutorul regelui din Qi. Acesta din urmă i-a însărcinat pe Tian Jin și pe Sun Bin să conducă armata de eliberare. Sun Bin a propus din nou un plan neconvențional. În loc ca armata de eliberare să pornească deîndată către statul Zhao, precum un tigru flămând, aceasta s-a îndreptat spre statul agresor Wei, asemeni șerpuitorului dragon. Această abordare indirectă a problemei, atacându-i rădăcinile și nu manifestările imediate a rămas, de atunci, cunoscută în civilizația chineză drept „Asediază Wei pentru a salva Zhao”.^[11] Sun Bin a trimis unitățile cele mai puțin pregătite să atace importante baze militare ale regatului agresor Wei. Aceste unități au fost înfrânte, rând pe rând, de armata Wei, crescând îngâmfarea victorioasă a lui Pang Juan și a altor generali din Wei. De fapt, aceste mici victorii erau destinate să ascundă marșul lui Sun Bin și a unităților sale de elită asupra capitalei statului Wei, Daliang, apărată de trupe mai puțin apte de luptă. Atunci când generalul Pang Juan a dibuit planul lui Sun Bin a ordonat armatei sale de elită să se retragă degrabă din regatul Zhao și să pornească în ajutorul trupelor proprii din Daliang. Dar Sun Bin și Tian Jin cu oștirea de elită ale statului Qi au surprins armata lui Pang Juan într-o ambuscadă și au distrus-o, în Bătălia de la Guiling^[12].

A doua mare bătălie și ultima dintre Sun Bin și Pang Juan a avut loc treisprezece ani mai târziu, în 342 î. Chr.. În acel an, armata statului Wei condusă de Pang Juan și de prințul moștenitor al tronului a invadat regatul Han. Acesta a solicitat ajutor militar regelui din statul Qi. Din nou, Tian Jin și Sun Bin au fost trimiși să salveze un alt regat aliat. Sun Bin a aplicat iarăși stratagama „Asediază Wei pentru a salva Zhao”, atacând capitala statului Wei. Din nou Pang Juan și-a retras armata spre capitala Daliang, dar de data aceasta și-a luat toate măsurile ca să nu mai cadă în vreo capcană. A ajuns cu armata întreaga în preajma capitalei. Între timp, Sun Bin și Tian Jin au început retragerea către patria lor, Qi. De asemenea, s-au lăsat înfrânți în câteva hărțuiri, pentru a-l face pe Pang Juan să-i urmărească. În timpul retragerii, Sun Bin a introdus stratagama „vetrelor de foc lipsă”. Astfel, l-a rugat pe Tian Jin să ordone ca armata în retragere să aprindă, în răstimp de trei zile, tot mai puține focuri de tabără după următorul plan: în prima zi, să aprindă o sută de mii de focuri de tabără, în a doua zi, cincizeci de mii, iar în a treia zi, treizeci de mii.^[13] Zis și făcut! Care a fost efectul? Iscoadele lui Pang Juan, i-au raportat șefului că armata statului Qi dezertează în masă, împrușcându-se într-un ritm susținut. Dornic să se răzbune pentru înfrângerea de la Guiling, Pang Juan a decis să-l urmărească pe Sun Bin chiar în patria acestuia, regatul Qi, folosind doar un corp de cavalerie de elită, de o sută de mii de oameni. Sun Bin și-a așteptat adversarul în trecătoarea Maling (Calea Păstrăvului). În acel loc prielnic pentru o ambuscadă, Sun Bin și-a ascuns trupele. A dat ordin soldaților să doboare un pâlcc de copaci aflat pe la mijlocul trecătorii, cu excepția unuia singur. Acelui copac i-a fost înlăturată scoarța pe o porțiune ce dădea spre drum. Pe trunchiul decojit a fost înscris epitaful lui Pang Juan: „Pang Juan a murit sub acest copac”. Pe versanții din apropiere au fost ascunși arcași cu ordinul de a trage în orice torță ce va apărea după căderea nopții...

De ce a dat Sun Bin acest ordin? Pentru că, după socoteala lui, Pang Juan trebuia să ajungă în trecătoare după căderea întunericului. Și chiar așa a fost. Pang Juan înainta cu cavaleriștii săi prin liniștea funebru al nopții aciuete, parcă în totalitate, în trecătoare. Deodată, undeva în față, o pată ovală, albicioasă sclipea palid în întuneric. Tradiția populară spune că Pang Juan a ordonat să i se aducă o torță ca să citească mesajul. În acea clipa un roi de săgeți a vâjâit prin întuneric, împlinind profeția eremitului

Guiguzi... Pang Juan, armata statului Wei și prințul moștenitor au pierit cu toții în acea noapte... Iar regatul Wei și-a început declinul.

Triumful lui Sun Bin a fost total... Dar Cartea Schimbărilor (Yi Jing) ne avertizează că nimic nu durează o veșnicie și că, prin scurgerea timpului, se transformă... La fel și gloria lui Sun Bin și a binefăcătorului sau Tian Jin s-a prefăcut în uitare. Triumfurile lui Tian Jin au aprins invidia lui Zou Ji, un ministru competent al regatului Qi. Acesta a început să răspândească zvonuri despre gloriosul general. Sun Bin și-a sfătuit prietenul să-l ucidă pe dosăditor, dar Tian Jin nu a dorit să-și murdărească mâinile cu sânge. Atunci când Tian Jin a aflat că regele din Qi vrea să-l aresteze și să-l pedepsească nu a avut altă scăpare decât să fugă în regatul Chu^[14]. Sun Bin a rămas, dar l-a rugat pe regele din Qi să-l elibereze de toate însărcinările militare. Regele a acceptat, iar Sun Bin s-a retras în sihăstrie... Acolo a inițiat în arta științei militare discipoli, iar cunoștințele sale le-a așternut pe bambus într-unul din cele mai importante tratate militare ale omenirii. Până în ziua de azi, în unele temple ale Chinei, la intrare, străjuiesc imaginile celor doi mari generali, uniți de o relație complexă și contradictorie: Sun Bin și Pang Juan.

[1] Se citește Sun Țu. Chinezii îi mai spun și Sun Wu (Sun Wu).

[2] Lundell Dean, *Arta războiului de Sun Tzu pentru oamenii de afaceri*, Editura Rentrop și Straton, București, 2001.

[3] Se pronunță Sun Pin.

[4] Sun Bin, *Arta războiului*, Traducere de Ilie Barangă și Lucian Pricop, Editura Cartex, București, 2021, p.7.

[5] *Who is Grandson? Is Sun Bin Sun Wu's grandson?*, la:

<https://daydaynews.cc/en/history/730392.html> (accesat pe 2 iulie 2021).

[6] M.E.H., *Sun Bin: The Art of Warfare (Military Methods)*, la:

<https://www.jadedragon.com/archives/martarts/sunbin01.html> (accesat pe 3 iulie 2021).

[7] Candice Song, *The Warring States Period in China (475-221BC)*, la:

<https://www.chinahighlights.com/travelguide/china-history/warring-states-period.htm> (accesat pe 3 iulie 2021).

[8] *Who is Grandson? Is Sun Bin Sun Wu's grandson?*, la:

<https://daydaynews.cc/en/history/730392.html> (accesat pe 2 iulie 2021).

[9] David Wu, *Sun Bin: Distinguished Military Strategist after Sun Zi*, la:

<https://www.theepochtimes.com/sun-bin-distinguished-military-strategist-after-sun-zi-1477437.html>

(accesat pe 29 iunie 2021).

[10] Dana MacKenzie, *Sun Bin's Legacy*, at:

https://www.researchgate.net/profile/Dana-Mackenzie-2/publication/261404094_Sun_Bin%27s_Legacy/links/54b7f0c90cf269d8cbf5a539/Sun-Bins-Legacy.pdf

(accesat pe 1 iulie 2021).

[11] David Wu, *Sun Bin: Distinguished Military Strategist after Sun Zi*, la:

<https://www.theepochtimes.com/sun-bin-distinguished-military-strategist-after-sun-zi-1477437.html>

(accesat pe 2 iulie 2021).

[12] The duel of Guiguzi's two great disciples, Sun Bin and Pang Juan, at:

<https://inf.news/en/history/683657fd053f185034c49a5e85b42bc9.html> (accesat pe 2 iulie 2021).

[13] *Sun Bin's life, in fact, mainly revolved around Pang Juan!*, at:

<https://daydaynews.cc/en/history/763382.html> (accesat pe 2 iulie 2021).

[14] Ibidem.